

ELŐFIZETÉSI ÁRAK:

Egész évre.....	24 kor. (12 frt)
Félévre.....	12 „ (6 „)
Negyedévre.....	6 „ (3 „)
Egy hóra.....	2 „ (1 „)
Egyes szám.....	8 fillér (4 kr.)
Videkre.....	10 „ (5 „)

Megjelenik mindennap
korán reggel.
Unnep és vasárnap után is.

Kolozsvár, 1904.

Főszerkesztő: Dr. PAPP JÓZSEF.

Szombat, április 9.

Egy két szó a beruházási javaslatról.

Kolozsvár, április 9.

A husvétii vakáció, avagy talán még inkább az alig most lezajlott nagy politikai forradalom természetes eredményeképpen a politikai élet egén nagy a csendesség. Fáradtan sőt apathikusan félrehúzódik mindenki a napi politikától. A harcosok csendes szemlélőkké változtak. A sajtó is alig szól már aktuális politikáról. Ilyen körülmények között tehát jut egy kis idő a közgazdasági kérdések megbeszélésére is.

Sajnos sőt szomorú, hogy minálunk rendszerint közjogi sérelmek, nemzeti panaszok kell a törvényhozás legtöbb idejét igénybe vegyék és szomorú de eredményében a magyar nemzet gazdasági életére káros is, hogy közgazdasági kérdésekről alig eshetik ott szó.

A kormányának is minden előbbre való, mint a közgazdasági javaslatok s csak most midőn már egyéb fontos (?) kérdéseken túl esett, áll elő ezekkel.

Az egyik ilyen javaslatról, a beruházási javaslatról folyt ujabban a legbehatóbb vita s erre vonatkozólag akarunk mi is egy pár szót szólni.

A beruházási javaslat közvetlen szükségességét mindig és mindenütt azzal indokolták, hogy felette kívánatos, hogy a magyar kormány rendkívüli beruházásokat eszközöljön az ipari élet fellendítése, a vállalkozási szellem felébresztése és a pangó gazdasági organismusok új életre keltése céljából.

Ezt az indokolást mindenki el kellett fogadja, ki csak némileg ismerte azt a súlyos sőt válságos helyzetet, melyben legelső sorban éppen a közösvámterület okozta lelküzetlen hátrányok következtében a magyar gyáripár már évek óta szinylődik. Sőt azt is el kellett ismernünk, hogy sok ideig elhanyagolt, bár fejlődni képes gazdasági életünknek is elkerülhetetlen szükség van a sürgős állami beavatkozásra.

Épen ezekért a nagyon is méltánylandó okokért várta az egész ország lázas érdeklődéssel a beruházási javaslatokat, s ez is egyik (nem is épen jelentéktelen) oka volt annak a historiai békekötésnek, mely egy időre a parlamentben dúló, erős politikai harc helyébe a közgazda-

sági kérdéseket akarta előtérbe juttatni.

És most itt fekszik előttünk a javaslat. Még pedig módosított kiadásban. (Mert arról az első Széll Kálmán-féle javaslatról épen a fentismertett okokkal való nem törődés miatt ezuttal beszélni sem tartjuk érdemesnek.) Lássuk hát, mennyiben alkalmas ez az új javaslat arra, hogy a sokat hangoztatott, de általánosan is érzett veszedelmeken segítsen, iparunk pangását, gazdasági életünk elsatnyulását jövőre megakadályozza.

Bizony a felelettel hamar készen vagyunk. A javaslat egyáltalán nem felel meg a hozzáfűzött jogos várakozásoknak. A veszedelmeket elhárítani épen nem, de fokozni nagyon is alkalmas.

Az első szembetűnő dolog, mely ezt a lesújtó véleményünket kiváltotta a javaslatnak az az intézkedése, hogy a beruházásokra szánt, s az adózók filléreiből összegyűjtött temérdek milliónak egy jelentékeny százalékát 14 millió koronát az állami vasgyárak kibővítésére szánt. Sőt az egész beruházási összegnek 70%-ot kitevő és kizárólag a vas és gépipar támogatására iordítani kívánt összegnek sem intézkedik arról, hogy az mily arányukban szerint lenne felosztandó a magán ipari és az állami vállalatok között. — Ezt látva és ismerve azt a majomszeretett, melylyel mindenkor kormányaink az állami vállalatokat, a magán ipar rovására is dédelgetni szokták, alaposan tarthatunk ezutal is attól, hogy a beruházási javaslatban felvett igen sok millió, megint az állami vállalatok kevés hasznát hajtó kísérletezéseire fog fordíttatni s a tulajdonképeni célra, a magán ipari és gazdasági élet fellendítésére alig fog belőle valami maradni.

Ezzel a burkolt intencióval szemben tartozunk kijelenteni azt, hogy általános megállapodott nemzetgazdasági elvek szerint a tisztán pénzügyi célokat követő állami gazdálkodás és vállalkozások nálunk ma már egyáltalán nem állhatnak fenn.

Eltekintve attól, hogy az állam a dolog természetéből folyó kezelési s főleg értékesítési nehézségek miatt sem jó iparos és gyáros, de még csak jó gazda sem lehet, nem tartható fenn azért sem az állami vállalkozás, mert az állam a ma-

gán iparnak versenyt támaszt s a rendelkezésre álló hatalmat az ugyanazon termelési ágban termelő magánosok rovására kizsákmányolhatja, a mi a nemzet egyes polgáira annál lesújtóbb lehet, mert ha az üzlet nem sikerül, a veszteséget ismét csak az adófizetők szinylík meg. De különben is, az anyagi javak termelése amugy sem az állam dolga, sőt ellenkezik ez tulajdonképeni fogalmával. Ha az állam földbirtokos, gyáros, vállalkozó is akar lenni, tulajdonképeni hivatását az erkölcsszellemi és kormányzati intézmények létesítésére s előbbrevitelére vonatkozó kötelességét hanyagolhatja el.

A magyar képviselőház pénzügyi bizottsága, meghajolva ezen s még sok hasonló indok előtt, már több ízben kijelentette, hogy az államot p. o. közszentemelésre és vasgyártásra nem tartja alkalmasnak. Sőt 1875-ben a kormány, épen ezen okokból a diósgyőri vasgyár s a hozzátartozó kőszénbányának és az erdőlyrészi bányaműveknek és vasércbányának eladását meg is kísérelte.

S most mégis ezeknek szánják az adózók millióit.

A mi pedig állott régebben, az áll ma is. Ha az állami vállalatok fenntartása még elvben sem jogosult, annál kevésbé lehet tehát jogosult azoknak ily módon tervezett nagymérvű fellegélyezésére. A közös vámterület következtében elég nehéz a helyzete a magyar iparosnak, ne súlyosbítsa ezt még az állam is ok nélkül versenyével.

A javaslat céljának nem felel meg, azon változtatni kell.

Dr. Papp József.

— Képviselőválasztás Kolozson.

A Bónis István halála folytán gazdátlaná vált kolozsi mandátumra máris megindultak a kombinációk. Kormánypárti részlől valószínűleg Rónai Elemér vármegyei aljegyzőt jelölik, gróf Beldi Ákos főispán-jét, ki a választókerületek központjának, Kolozsnek huzamosabb ideig volt polgármestere. Ellenzéki jelölt még nincsen, de a kérdőt ellenzéki elemi minden bizonnyal állítani fognak jelöltet.

— A függetlenségi párt szervezkedése Háromszékvármegyében. Csak nemrég alakult meg a háromszékvármegyei függetlenségi párt és máris jelentékeny sikereket ért el. Ifjfalván szervezte a kerületi pártot, az ifjfalvi választás alkalmával jelöltet állított és buzgalommal agított érdekében, most pedig Kovásznára hívott

lőlik. Azután leült s várta, hogy mi történik. Az első, a mi a hálóba szállt, hófehér madár volt, galamb szemekkel. Szép dalt énekelt:

— Egy Igaz-Isten, egy Igaz-Isten, — szölt a dal.

A második jövevény fekete volt, titokzatos, sötét, kedves szemekkel, melyek az ember szíve mélyéig hatoltak s csak azt dúdolta:

— Halhatatlanság!
A vadász mindkettőt karjaiba vette, mondván.

— Bizonyára, mindenik a Valóság családjából való.

Azután jött egy arany és zöld színű vendég, mely éles hangon énekelt, akárcsak egy vásári rikkanca.

— Jutalmad a halál után! Jutalmad a halál után!

S a vadász így szólt:
— Bár a többiekkel nem lehet Téged összehasonlítani, de azért szép vagy. És fölvette.

Jöttek még mások, is élénk, vidám színűek, vigan danolva, míg csak a magvak el nem fogytak. A vadász összeszedte magdarait, épített egy Uj-hit nevű erős, vas kalitkát és oda zárta őket.

Táncolva, énekelve gyűlte köréje az emberek.

— Oh! boldog egy vadász, kiállották. Csodálatos ember! Elragadó madarak: bájos dallamok. Senki se kérdezte, honnan jöttek a madarak s hogyan fogta őket; bár ott táncoltak, ott énekeltek előttük. A vadász boldog volt és így szólt:

— A Valóság bizonyára köztük van. Majd megváltoznak tollai s akkor teljes fehér pompájában fogom látni őt.

Az idő mult, az emberek énekeltek és táncoltak, de a vadász szíve bánatossá

össze kerületi szervező gyűlést e hó 11-ére. A kovásznai szervezkedés előmunkálatait dr. Czeglédy Miklós ottani előkelő ügyvéd végzi, nagy buzgalommal s a kibocsátott felhívást is ő szerkesztette és írta alá.

— A mozgósítás. Tegnap hírt adtunk arról az információról, amely szerint a bécsi hadügyminisztériumban egy ezredes elnöklésével tanácskozás volt, amelyen a magyar-osztrák monarchia valamennyi vas-üzletvezetőségének képviselői résztvettek s arról tanácskoztak, hogy mozgósítás esetén miképpen szállíthatják a katonákat, ágyukat és élelmiszert Macedoniába. A hír elképzelhető módon feltűnést okozott, amire a kormány felhívatos — mint ma megírja — táviratlat a hadügyminiszterhez fordult azzal a kérdéssel, megfelel-e az a valóságnak. A kérdésre — szösz szerint adjuk — a következő sürgönyválasz érkezett.

Nachricht ueber Enquete voellig aus der Luft ueberflogen.

Kriegsministerium.

Ez jó magyarán annyit jelent, hogy — nem igaz a hírből egy betű sem. Hát pedig igaz az, teljes mértékben. A hadügyminisztérium természetesen cáfolja, hiszen a mi titkolódzó, suba mögötti, nagyképűsködő katonáink csak akkor vallják be rendesen, hogy baj van, amikor már korrigálni nem lehet. De az anket — teljesen biztos forrásból értesülünk róla — csakugyan megvolt. A magyar államvasutakat Marx János igazgató képviselte a tanácskozáson, a honnan lepecsételt írásban az összes üzletvezetőségek megkapták a nekik külön-külön szóló utasítást aziránt, hogy mi a teendőjük egy pusztá távirati értesítésre, ha a mozgósítás megkezdődne. Ezekben a pecsétes levelekben — hír szerint minuciózusan meg van állapítva, hogy micsoda, személyszállító vonatokat kell beszüntetni, minő teherszállító kocsik tartandók készenlétben s mi a feladata a vasuti őrtől kezdve az állomásfőnökig mindenkinek, a ki a vonalon szolgálatot teljesít. Ennyit érnek e szerint a felhivatalos cáfolatok. Még akkor is, ha írógépes betűkkel a hivatalos táviratoknak a formáját is lenyomatják.

Világosságot!*

Kolozsvár, ápr. 9.

Tanács József ur a kolozvári társadalom egyik vezéralakja. Kötőnő hazafi. Az önálló vámterület híve. Magam is híve vagyok. A kolozvári kereskedelmi és iparkamara is. Sok más testület és a magyar társadalom jelentékeny része.

* Az O. M. K. E. ügyében tegnap számunkban megjelent cikre vonatkozólag az alábbi közlemény kapunk. Szívesen adunk helyet a cikknek, mert az így érdeke egyáltalában nem zárja ki, sőt megköveteli, hogy a kereskedő egyesülésének kérdése minden oldalról megvilágíttassék.

vált. Egyedül vánszorgott, úgy sirdogált, mint régen; a borzasztó vágy újból felébredt lelkében.

Egy napon aztán, a midőn magányosan busult, megtalálta a Bölcseséget. Elmesélte neki, hogy mit művelt.

Sokmóruan mosolygott a Bölcsesség. Sokan terítették ki már a Valóságnak a hálót, de még soha senki se találta meg. Nem táplálkozik a Hízékenység magvaival. A vágyak hálójában lába nem tud gyökeret verni. A völgyek levegőjét nem szívhatja ő. Az elfogott madarak a Hazugság nemzetiséghez tartoznak. Kedvesek, szépek, de mégis csak hazugok. A Valóság nem is őrmeri őket.

— Hát akkor ezentul is itt kell állnom és sorvadnom a bennem égő tűz melegítő? kiálltott föl mély keserűséggel a vadász.

Felelt az aggastyán:
— Hallgass reám. Mert sokat sirtál és szenvedtél, elmondod neked a mit tudok. A ki a Valóságot kezdi kutatni, annak el kell hagynia a babonát e völgyét. A legkisebb fűszálát sem viheti innét magával. Egyedül kell vándorolnia, a tökéletes Önmegtartadás földjére s ott kell megállapodnia; ellent kell állnia minden csábításnak s hajnalhasadéskor követnie kell a világosságot a száraz napsütés országába. Ott hegyek emelkednek fel előtte. Ezeket meg kell másznia, azon túl van aztán a Valóság.

— És elérem? kezeim közt tarthatom...? újjongott a vadász.

A Bölcsesség a fejét rázta.
— Nem láthatod, sem meg nem foghatod. Még nincs itt az ideje.

— Hát akkor nincs remény? — sutogta a vadász.

Reménység az van, folytatta a Böl-

S Z E R K E S Z T Ö S É G

KIADÓHIVATAL

Eggetem-utca 7., (Lyceum-nyomda.)

HIRDETÉSEK DIJA:

Négyszög centiméterenként 8 fillér.

Iparosok és kereskedők kedvezményben részesülnek

Nyilttér soronként 40 fillér.

Tanács József urnak nem tetszik, hogy az „Orsz. Magyar Ker. Egyesülés” nem veszi határozottan programjába az önálló vámterületet! Hozzá intézem e pár fölvilágosító sort!

Árasszu idő óta foglalkoznak a magyar kereskedők az egyesülés eszméjével. Kongresszusokon tárgyalták. Remélték, hogy a tömörülés megszerzi nekik azokat a módokat, melyek segítségével a magyar kereskedelem elfoglalhatja megillető helyét a nemzetgazdasági tényezők között.

Az „Egyesülés” szervezkedik. A kolozvári kerület Husvét vasárnapján tartotta megalkulását. Ugy a rövid beszámolómban, mint az elnöki megnyitóban hangsúlyozva volt az említett körülmény, s hangsúlyozva az is, hogy nem a mezőgazdasági, ipari érdekek rovására, hanem velők és mellettük!

Országos pártpolitikát nem követ, de védi a nemzeti munkát és támogatja minden erejével a hazai ipart.

Demokratikus alapon szervezkedik. Minden kerület, minden egyes tag meggyőződését követheti. Minden eszme behatóan tárgyalatik s az igaz ügy többséget szerezhet s diadalra jut!

Azt akarjuk, hogy minden kereskedő s a magyar kereskedelem ügyének minden barátja pártkülönbség nélkül helyet foglalhasson tagjaink között. Tiltakozunk azon felfogás ellen, mintha az „Egyesülés” a midőn saját érdekeit védi, támadásra készülne nemzetgazdaságunk ellen! Tiszteletünk tárgya s kereskedői tevékenységünk fontos szükséglete az a foglalkozási ág, mely ösödök óta Magyarország anyagi jólétét biztosította!

Tanács József ur azzal vádolja a vasárnapi alakuló gyűlést, hogy „itt feszítették keresztre az önálló vámterületet.” Hábár a hasonlat erőltetett, de — folytatom: nem a kolozvári Vigadóban volt a Golgota: sokkal régebben, sokkal távolabb, — s midőn mi kiakarjuk építeni a magyar kereskedelem erős várát: épen a föltámadást készültük elő!

Az „O. M. K. E.” kolozvári kerületének alakuló gyűlést, mint vendége, megtisztelte látogatásával két országgyűlési képviselő ur: kormánypárti képviselő. Voltak szívesek az alakuló gyűlést a tárgyalás folyamán üdvözölni is. Az „O. M. K. E.” eszméjéhez szóltak tárgyaláson. Pártpolitikának fejtegetéseikben nyoma sem volt.

A gyűlés utáni társas ebédén Kolozsvár sz. kir. város II. kerületének képviselője szíves volt egy felkészítendő mondanivaló, amelyben azon áramlatokat ítéli el, melyek a kereskedők tisztességes keresetét uton utfélen meggyanúsítják stb. Majd áttért az önálló vámterület kérdéssére.

Nem foglalt ellene állást — de mondjuk ki őszintén — nem fejezte azt ki, hogy ma még lelkesülne érte.

TÁRCA.

A vadász.

Írta: Oliva Schreiner.

Angolból: Trisztia.

Elt egyszer a völgyekben egy vadász. Nap nap után járt az erdőbe vadkacsa lesni. S történt, hogy egyszer egy óriási tó partján állott. Mialatt rejtekhelyén várta a madarak jöttét, nagy árnyék vonult feléje és valami csodálatos látott visszatrúrozni a vízben. Feltekintett az égre, de a jelenés már eltűnt. Ekkor égető vágyat érzett, hogy újból lássa. Egész nap várta, leste, de jött az éj és a jelenés nem tért vissza. Komoran éshallgatagon ment haza. Pajtásai kérdezték rossz kedve okát, de ő nem felelt. Egyedül ült, gondolataiba mélyedve. — Ekkor közeledett barátja s ő így szólt:

— Ma olyasmiben volt részem, a milyet eddig soha nem képzeltem — egy nagy fehér madarat láttam, a mint szétterpesztett ezüst szárnyaival mosolygott az örökek mindenségben. S most úgy érzem, mintha tűz égetné egész lelkemet. Csak egy látomány volt, a víz egy visszatükrözése; de mit se kívánnék jobban, mint újból élvezni a látomást.

Barátja nevetett:
— Bizonyára csak egy sugár volt, mely megtört a vízben, vagy csak az agyvelőd káprázata. Holnapra elfelejtetd.

De másnap és még több másnap is ott kóborolt magányosan a vadász. Keresgált az erdőkben, a tavakon, a bokrok között, de a mit keresett, sehol nem találta. Nem lőtt többé a vadkacsákra, — mi volt ez már neki?

— Mi baja? — tanakodtak társai.
— Megbolondult! — mondá az egyik.
— Anrá! is rosszabb! — szölt a másik; azt szeretné látni, a mit még egyikünk se látott, talán hogy csudaszámba menjen.

— Eh! kerüljük a társaságot! — velték mindannyian.

S így a vadász egyedül folytatta útját. Egy éjjel, mikor a sötétben bandukolt, fájó szívvel, sirva: egy aggastyán állt előtte, ki minden ember fiánál hatalmasabb, magosabb volt.

— Ki vagy Te? — kérde a vadász.
— A Bölcsesség vagyok, — felelt az öreg ember. Egész életemet e völgyben töltöttem, de senki meg nem lát, a mig csak sok szomorúság nem érte. A szemnek, mielőlt észrevehetne, sokszor kell könnyben usznia és ahhoz mérten beszélek, hogy valaki mennyit szenvedett...

És szólt a vadász:
— Oh, Te, ki olyan sokáig éltél itt, mond, mi az a madár, melyet a levegőben láttam evezni. El akarták velem hitetni, hogy csak álomkép volt. Agyréim.

Az öreg mosolygott.
— Az ő neve Valóság! Annak, a kinek egyszer megjelent, nincs többé nyugta. Haláláig kívánja.

Felkiáltott a vadász:
— Mondd hát, hol találom?

— Még nem szenvedtél eleget, — felelt az agg és eltűnt.

A vadász elővette a Képzelt motolláját, körülcsavará vágyai fonálát s egész éjén át szöött egy hálón.

Reggel kiterítette az arany hálót a földre, belévetett néhány szemet a Hízékenységből, melyet még atyjától kapott és a mit eddig a zsebében tartogatott. Fehér lapdához hasonlítottak e magvak s ha rájuk lépett az ember, barna por szállott fel be-

